

RAAD VAN STATE, AFDELING BESTUURSRECHTSPRAAK

XIIe KAMER

A R R E S T

**nr. 220.245 van 10 juli 2012
in de zaak A. 194.399/XII-6002**

In zake: XXXX
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaten Stefan Sottiaux en Joos Roets
kantoor houdend te 1000 Brussel
Loksumstraat 25
bij wie woonplaats wordt gekozen

tegen:

het GEMEENSCHAPSONDERWIJS
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaten Kaat Leus en Véronique Pertry
kantoor houdend te 1050 Brussel
Louizalaan 99
bij wie woonplaats wordt gekozen

Tussenkommende partij:

de VZW LIGA VOOR MENSENRECHTEN
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Dries Pattyn
kantoor houdend te 8200 Brugge
Rijselstraat 274
bij wie woonplaats wordt gekozen

I. Voorwerp van het beroep

1. Het beroep, ingesteld op 23 oktober 2009, strekt tot de nietigverklaring van het besluit van de Raad van het Gemeenschapsonderwijs van 11 september 2009 met betrekking tot het dragen van levensbeschouwelijke tekens.

II. Verloop van de rechtspleging

2. Bij arrest nr. 215.009 van 8 september 2011 is de schorsing van de tenuitvoerlegging van het bestreden besluit, bevolen bij het arrest nr. 202.039 van 18 maart 2010, opgeheven.

De verwerende partij heeft een memorie van antwoord ingediend en de verzoekende partij heeft een memorie van wederantwoord ingediend.

Eerste auditeur Diane Mareen heeft een verslag opgesteld, op grond van artikel 93 van het besluit van de Regent van 23 augustus 1948 tot regeling van de rechtspleging voor de afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State.

Met toepassing van artikel 90, § 1, vierde lid van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973, is de zaak verwezen naar een kamer met drie leden.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechtzitting, die heeft plaatsgevonden op 19 juni 2012.

Staatsraad Geert Van Haegendoren heeft verslag uitgebracht.

Advocaat Joos Roets, die verschijnt voor de verzoekende en voor de tussenkomende partij en advocaten Kaat Leus en Véronique Pertry, die verschijnen voor de verwerende partij, zijn gehoord.

Eerste auditeur Diane Mareen heeft een met dit arrest eensluidend advies gegeven.

Er is toepassing gemaakt van de bepalingen op het gebruik der talen, vervat in titel VI, hoofdstuk II, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973.

III. Toepassing van de kortedebattenprocedure

Exceptie

3. Volgens verwerende partij, daarin bijgevalen in het auditoraatsverslag, moet verzoekster zonder actueel belang worden verklaard en is het beroep onontvankelijk.

Ter terechtzitting preciseert verwerende partij, zoals zij het reeds deed in de schorsingsprocedure, dat een verbod om levensbeschouwelijke kentekens te dragen voor leerlingen zaak is van de schoolreglementen, waarvoor de bijzondere decreetgever het initiatief legt bij de directeur, met een voorgeschreven advies van de schoolraad als vormvereiste en een bekrachtiging door de raad van bestuur van de scholengroep. Zoals ondertussen blijkt uit haar beslissing van 3 februari 2012, is hiervan hoe dan ook geen sprake vóór het schooljaar 2013-2014.

4. Verzoekster poneert in de memorie van wederantwoord dat de tenuitvoerlegging van de bestreden beslissing haar een evident nadeel doet lijden, omdat zij verplicht zal worden haar hoofddoek af te leggen, zodat zij “een persoonlijk, rechtstreeks, griefhoudend en geoorloofd belang” heeft bij het beroep.

Verzoekster en tussenkomende partij argumenteren ter terechtzitting voorts dat zij op dit ogenblik nog een meerjarige opleiding volgt en dus ook de volgende schooljaren de uitwerking zal ondervinden van het bestreden verbod, dat slechts “on hold” is gezet door een beslissing van de Raad van het Gemeenschapsonderwijs van 3 februari 2012. Zij laakt ook dat het auditoraatsverslag -en de Raad, indien hij dit verslag zou volgen- het thans diametraal anders ziet dan ten tijde van de uitspraak over de schorsingsvordering, toen aanvaard werd dat de bestreden beslissing een “norm” was die haar “thans reeds” een nadeel deed ondergaan en dat haar een dubbele rechtsgang bespaard moest worden.

Beoordeling

5. Toen verzoekster tijdens het schooljaar 2009-2010 huidig beroep indiende, was zij nog leerplichtig leerling aan het koninklijk atheneum te Lier, waar op dat ogenblik het dragen van levensbeschouwelijke kentekens werd toegestaan.

Bovendien was niet onmiddellijk en volkomen duidelijk in welke mate door de betrokken scholen aan het bestreden besluit dadelijk uitwerking moest worden verleend. In het bedoeld besluit was immers te lezen, eensdeels, dat “de scholen, instellingen en centra waar momenteel het dragen van levensbeschouwelijke kentekens toegelaten is, de tijd [krijgen] om zich hiermee in orde te stellen” maar ook, anderdeels, “dat in de onderwijsinstellingen die dergelijk verbod niet voor 1 september 2009 hebben aangekondigd het verbod ingaat op 31 augustus 2010”.

6.1. Het tijdsverloop heeft echter invloed gehad op zowel het eerstgenoemde als het laatst vermeld gegeven.

6.2. De Raad van State erkent dat hij in het schorsingsarrest nr. 202.039 van 18 maart 2010 overwoog dat de strekking van de bestreden beslissing een verordenend karakter leek te hebben en *prima facie* voldoende duidelijk, kenbaar en zeker was zodat, zelfs al dient ze formeel nog “omgezet” te worden in schoolreglementen, de leerling die erdoor geraakt dreigt te worden, niet hoefde te wachten op die onafwendbare concretiserende schoolreglementen om reeds de algemene beslissing van de Raad van het Gemeenschapsonderwijs te mogen aanvechten. De hiervóór geciteerde passus uit de bestreden beslissing, dat ook in de onderwijsinstellingen die hun leefregels niet tijdig aanpasten, “het verbod ingaat op 31 augustus 2010” was hieraan niet vreemd.

Thans, bij het onderzoek ten gronde evenwel, moet worden opgemerkt dat verwerende partij zowel in de procedure voor het Grondwettelijk Hof, die heeft geleid tot het arrest nr. 40/2011 van 15 maart 2011 als in de procedure voor de Raad, die heeft geleid tot het voormeld arrest nr. 215.009 van 8 september 2011, herhaalde dat het in de beslissing van 11 september 2009 vervatte

verbod, om afdwingbaar te zijn, moet worden omgezet in reglementen van de betrokken gemeenschapsscholen. In de laatstgenoemde procedure verduidelijkt het Gemeenschapsonderwijs daarenboven dat die reglementen ten vroegste op 1 september 2012 in werking zullen treden. Uit niets blijkt, noch beweert verzoekster zelfs maar, dat de passus die verwees naar het ingaan van het verbod op 31 augustus 2010 voor haar -of anderen- enig gevolg heeft gekregen.

Op 3 februari 2012 heeft de Raad van het Gemeenschapsonderwijs daarenboven genotuleerd met betrekking tot de “impact op het schooljaar 2012-2013 e.v.”, dat in instellingen waar nog geen verbod werd ingesteld, na de opheffing van de eerder bevolen schorsing van de bestreden beslissing van 11 september 2009, “de bepalingen van het schoolreglement van toepassing [blijven]”. Aan de afgevaardigd bestuurder is voorts de opdracht gegeven om “een implementatieplan” uit te werken.

Deze gegevens brengen de Raad ertoe, bij nadere overweging, zijn oordeel over het aanvechtbaar karakter van het bestreden besluit bij te stellen.

6.3. De Raad oordeelt bij nadere beschouwing dat, bekeken vanuit het oogpunt van verzoekster, het bestreden besluit niet onmiddellijk griefhoudend is en verzoekster geen rechtstreeks nadeel berokkent, maar slechts is op te vatten als een interne, voorbereidende instructie die de onderwijsinstellingen van het Gemeenschapsonderwijs nog te gelegener tijd -en zoals verwerende partij onderstreept: volgens de voorgeschreven procedures- dienen te implementeren. Voor zover een mogelijke onmiddellijke inwerkingtreding op 31 augustus 2010 al in de tekst van het besluit besloten zou zijn geweest, stelt de Raad van State vast dat die passus minstens impliciet is opgeheven door verwerende partij als gevolg van de rechtsgedingen, gevoerd voor de Raad van State, en daaropvolgende beslissingen van verwerende partij.

6.4. Voorts heeft verzoekster ondertussen haar diploma behaald in de onderwijsrichting die zij toentertijd volgde. Zij is niet langer onderworpen aan de leerplicht. Dat zij momenteel geen enkel nadeel ondervindt van de bestreden beslissing, vindt hierin haar illustratie dat zij zich voor het schooljaar 2011-2012

probleemloos heeft kunnen inschrijven voor een opleiding deeltijds kunstonderwijs van het Gemeenschapsonderwijs. Niet blijkt, noch wordt door verzoekster zelfs maar beweerd, dat haar om reden van het dragen van een hoofddoek de toegang tot de lessen is ontzegd. Er kan dus niet worden gesteld dat de bestreden beslissing de normale studievoortgang van verzoekster heeft gehinderd of hindert, of dat deze haar de toegang tot het onderwijs zou hebben belemmerd of belemmert. Indien verzoekster zich bijgevolg in de toekomst nog geconfronteerd zou zien met een weigering tot inschrijving, zal het niet de thans bestreden beslissing zijn waarop die weigering wordt gesteund en vermag verzoekster tegen zulke weigering nog steeds in rechte op te komen.

7. Beide vaststellingen leiden tot dezelfde conclusie, namelijk dat het beroep als onontvankelijk verworpen moet worden.

IV. Anonimisering

8. Met toepassing van artikel 2 van het koninklijk besluit van 7 juli 1997 betreffende de publicatie van de arresten en de beschikkingen van niet-toelaatbaarheid van de Raad van State vraagt de verzoekster dat bij de publicatie van het arrest haar identiteit niet wordt opgenomen.

Dit verzoek wordt ingewilligd.

BESLISSING

1. De Raad van State verworpt het beroep.

2. De verzoekende partij wordt verwezen in de kosten van de vordering tot schorsing en het beroep tot nietigverklaring, begroot op 350 euro.

De tussenkommende partij wordt verwezen in de kosten van de tussenkomst, begroot op 125 euro.

3. Bij de publicatie van dit arrest door de Raad van State wordt de identiteit van de verzoekende partij niet bekendgemaakt.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechtzitting van 10 juli 2012,
door de Raad van State, XIIe kamer, samengesteld uit:

Dierk Verbiest,	kamervoorzitter,
Johan Lust,	staatsraad,
Geert Van Haegendoren,	staatsraad,
bijgestaan door	
Silja Doms,	griffier.

De griffier

De voorzitter

Silja Doms

Dierk Verbiest